

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 404/2010-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. októbra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť J. M., Ž., prechodne bytom S., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé prejednanie svojej záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žilina č. k. 3 T/96/2004-1732 z 1. júla 2010 a uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 1 Tos/66/2010-1740 z 3. augusta 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. septembra 2010 doručená sťažnosť J. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé prejednanie svojej záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 T/96/2004-1732 z 1. júla

2010 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 Tos/66/2010-1740 z 3. augusta 2010 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

Sťažovateľ uviedol, že vo svojej trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 3 T/96/2004 pre trestný čin podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona vzniesol námietku zaujatosti proti predsedníčke senátu JUDr. E. B., keďže je s ňou v súdnom spore o ochranu osobnosti. Okresný súd uznesením č. k. 3 T/96/2004-1732 z 1. júla 2010 nevyhlásil predsedníčku senátu JUDr. E. B. z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej veci a krajský súd sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu podanú sťažovateľom 15. júla 2010 zamietol ako podanú oneskorene. V podrobnostiach uviedol, že spor o ochranu osobnosti, ktorý vedie s predsedníčkou senátu rozhodujúcou v jeho trestnej veci, sám osebe zakladá nepriateľský vzťah a „*istú nevraživosť*“, čo je podľa názoru sťažovateľa dôvodom na vylúčenie sudkyne z jeho trestného konania. Skutočnosť, že menovaná sudkyňa z tohto dôvodu nebola vylúčená zo sťažovateľovej trestnej veci, je porušením práva sťažovateľa na nestranný súd. Súčasne požiadal, aby mu bol v konaní pred ústavným súdom ustanovený právny zástupca z radov advokátov.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol vydať toto rozhodnutie:

„1. Základné právo J. M. v konaní vedenom na Okresnom súde v Žiline pod sp. zn. 3 T 96/2004 uznesením Okresného súdu v Žiline zo dňa 1. 7. 2010 č. k. 3 T 96/2004-1732 porušené bolo – porušením čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj porušením čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Okresného súdu v Žiline sp. zn. 3 T/96/2004-1732 zo dňa 1. 7. 2010 ako aj uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 3. 8. 2010 sp. zn. 1 Tos/66/2010-1740 sa zrušujú a vec sa vracia na späť na rozhodnutie Okresnému súdu v Žiline.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky v zmysle zákona o ústavnom súde § 50 ods. 3 priznáva sťažovateľovi J. M. právo na primerané finančné zadošťučinenie vo výške 5 000 €...

4. Okresnému súdu v Žiline sa ukladá povinnosť uhradiť trovy konania právnomu zástupcovi sťažovateľa do 15 dní od rozhodnutia súdu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

Sťažovateľ v petite sťažnosti namietal porušenie základných práv len okresným súdom, súčasne žiadal zrušiť aj uznesenie krajského súdu. Ústavný súd vzhľadom na to, že sťažovateľ nemal právneho zástupcu pre účely svojho zastupovania v konaní pred ústavným súdom, ako aj z dôvodu, že bolo bez právneho významu ustanoviť mu ho, keďže pri

predbežnom prerokovaní bola jeho sťažnosť odmietnutá, nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na doplnenie podania. Ústavný súd preskúmal sťažnosť podľa jej obsahu ako smerujúcu proti rozhodnutiam okresného súdu aj krajského súdu v otázke vylúčenia predsedníčky senátu JUDr. E. B. v trestnej veci sťažovateľa a dospel k týmto záverom:

1. Ústavný súd vo vzťahu k uzneseniu okresného súdu zistil, že jeho preskúmaniu bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V danom prípade namietané uznesenie okresného súdu podliehalo revíznej právomoci krajského súdu v konaní o podanej sťažnosti podľa ustanovení Trestného poriadku, pričom toto právo sťažovateľ aj využil, aj keď neefektívnym spôsobom. V súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva je z ústavného hľadiska podstatné a určujúce preto len preskúmanie postupu súdu, ktorý je okresnému súdu nadriadený (obdobne napr. III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa uznesením krajského súdu, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť ako obžalovaného v jeho trestnej veci proti uzneseniu okresného súdu, ústavný súd už pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru o jej zjavnej neopodstatnenosti.

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Ústavný súd z odôvodnenia uznesenia krajského súdu č. k. 1 Tos/66/2010-1740 z 3. augusta 2010 zistil, že na hlavnom pojednávaní konanom 1. júla 2010 bolo sťažovateľovi a jeho obhajcovi oznámené uznesenie okresného súdu z toho istého dňa,

ktorým bolo rozhodnuté o námietke zaujatosti sťažovateľa podanej okresnému súdu 29. júna 2010 proti predsedníčke senátu rozhodujúceho v jeho trestnej veci. Sťažovateľ podaním z 15. júla 2010 podal proti uzneseniu okresného súdu sťažnosť, ktorú však krajský súd vyhodnotil ako podanú oneskorene, pretože lehota na jej podanie sťažovateľovi uplynula 6. júla 2010. Na základe tohto záveru potom bez ďalšieho meritórneho preskúmania uznesenia okresného súdu krajský súd sťažnosť zamietol.

Aj keď sťažovateľ v argumentácii sťažnosti nenamietal neústavnosť ani nesprávnosť postupu a rozhodnutia krajského súdu, ktorý zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, v druhom bode petitu sťažnosti žiadal uznesenie krajského súdu zrušiť. Z obsahu odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ nepodal včas sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu napriek tomu, že na hlavnom pojednávaní bol poučený o opravnom prostriedku. V dôsledku toho nadobudlo uznesenie okresného súdu, ktorého neústavnosť sťažovateľ namieta, právoplatnosť.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva. Preto nemôže nahrádzať postupy a rozhodnutia všeobecných súdov, a tak preberať na seba ústavnú zodpovednosť všeobecných súdov za ochranu zákonnosti podľa § 1 Trestného poriadku, ak sa táto ochrana poskytla bez porušenia ústavnoprocených princípov ustanovených v čl. 46 až čl. 51 ústavy, ktorých ustálený výklad vyplýva zo stabilnej judikatúry ústavného súdu (m. m. II. ÚS 251/03, IV. ÚS 69/04). Ústavný súd poznamenáva, že proti namietanému porušeniu základných práv a slobôd sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany využitím jemu dostupných a aj účinných prostriedkov nápravy pred nadriadeným súdom (mutatis mutandis I. ÚS 104/02), pri ktorých využití nebol sťažovateľ dôsledný, a z toho dôvodu mu márne uplynula lehota na podanie opravného prostriedku. Sťažovateľ si vlastnou vinou zavinil neúspech v konaní pred krajským súdom, keď zmeškal lehotu na podanie sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu.

Sťažovateľ neoznačil vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu, ktoré základné práva mali byť rozhodnutím krajského súdu porušené, a neuviedol ani žiadnu skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné usudzovať, že rozhodnutie krajského súdu, ktoré obsahuje

dostatočné odôvodnenie, je postihnuté takými nedostatkami, ktoré by odôvodňovali jeho zrušenie a záver o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti a v konečnom dôsledku o porušení základných práv sťažovateľa, ako to tvrdí v časti sťažnosti, ktorou namieta neústavnosť uznesenia okresného súdu. Sťažovateľ okrem citácie príslušných ustanovení procesných predpisov a základných práv, ktorých porušenie namieta, v zásade ani neformuloval vo svojej sťažnosti žiadne relevantné argumenty, ktoré by čo i len náznakom svedčili o možnom porušení označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a uznesením krajského súdu, a preto sťažnosť vo vzťahu k tomuto uzneseniu odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, nebol dôvod zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa, ako aj žiadosťou o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2010